

[Økonomiministeren.]

2 pct.; da ledigheden ikke har kunnet reduceres nævneværdigt under det lave niveau, som allerede blev nået i 1960, skyldes beskæftigelsesstigningen alene tilvæksten i arbejdsstyrken. For nogle år siden forestillede man sig, at det ville volde meget store vanskeligheder at udvide beskæftigelsesmulighederne i takt med de store fødselsårganges ankomst til arbejdsmarkedet. At disse bekymringer foreløbig er gjort til skamme, er både yderst glædeligt i sig selv og lovende for de kommende års udsigter. Et andet tilfredsstillende udtryk for den mere hensigtsmæssige anvendelse af arbejdsstyrken er den stadige nedbringelse af sæsonledigheden.

Der foreligger endnu kun højst ufuldstændige oplysninger om produktionsudviklingen i byerhvervene, men alt tyder på, at produktiviteten i 1961 er forøget i samme takt som i højkonjunktorens tidligere faser. Produktionen i byerhvervene synes i efteråret at have ligget en 4-5 pct. højere end året før. Det er et væksttempo, der ikke står tilbage for de fleste vesteuropæiske landes. Også på dette punkt er der således sket en bemærkelsesværdig ændring i forhold til den danske økonomis præstationer inden den nuværende højkonjunkturs begyndelse.

Det forekommer også at være et meget glædeligt træk ved udviklingen i 1961, at det trods den stærke forøgelse af den indenlandske efterspørgsel har været muligt at fastholde en stigningstakt i industrieksporten på henved en halv snes procent.

Når man alligevel må slå fast, at udviklingen i den danske økonomi i 1961 har været mindre tilfredsstillende end i årene 1958-60, skyldes det især stigningen i prisniveauet og svækkelsen af betalingsbalancen, begge tydelige symptomer på uligevægt mellem efterspørgsel og produktion. Endvidere har vanskelighederne for den animalske landbrugseksport antaget et alvorligere omfang end i tidligere år. De faldende eksportindtægter og lavere hjemmemarkedspriser for enkelte vigtige varer øgede mærkbart landbrugets økonomiske vanskeligheder i 1961.

I perioden fra januar 1961 til januar 1962 er forbrugerpriserne steget med 7 pct., en betydelig større stigning end for de fore-

gående tre-fire år tilsammen. Kun priserne på importerede forbrugsvarer har holdt sig nogenlunde stabile.

Som følge af stagnationen i landbrugets nettovalutaindtjening og den stærkt voksende import såvel af forbrugsvarer som af produktionsmidler er den løbende betalingsbalance blevet svækket i 1961. Føringelsen androg i hvert fald 200 mill. kr., men skete udelukkende i andet halvår. Af underskuddet på betalingsbalancen på i alt 400 mill. kr. kom kun henvend halvdelen til udtryk i et fald i nationalbankens og de private bankers valutastilling, idet såvel udenlandske investeringer i danske erhvervsvirksomheder som danske virksomheders offentlige myndigheders låntagning i udlandet forøgedes. Tages der hensyn til disse faktorer, bliver udviklingen i valutastillingen således lidet tilfredsstillende.

Den økonomiske årsoversigt vurderer indgående årsagerne til prisstigningerne og føringelsen i valutastillingen og fremhæver især tre:

For det første medførte overenskomsterne på arbejdsmarkedet i foråret 1961 en voldsom bølge af indkomststigninger. Ved den lange række af overenskomstforhandlinger for arbejdere og funktionærer i byerhvervene, landbrugets organiserede arbejdskraft og tjenestemændene blev der givet lønforhøjelser af størrelsesordenen 12-15 pct. Den relative føringelse i landbrugets økonomiske stilling førte til en meget kraftig forøgelse i det offentliges støtte til landbruget. Endvidere blev folke-, invalide- og enkepensionerne forhøjet. Indtægterne for alle de nævnte grupper udgør ca. to tredjedele af de samlede private indtægter.

En væsentlig del af indtægtsstigningerne kan forklares ved den stadig mere udtalte mangel på arbejdskraft under højkonjunktoren; men årsoversigten fremhæver, at der i løbet af 1959 og 1960 var opstået en række skævheder i fordelingen af den øgede velstand mellem de forskellige befolkningsgrupper. Dette gjaldt såvel forholdet mellem landbrug og byerhverv som byerhvervene indbyrdes. Fra de grupper, som ikke fulgte helt med i velstandsstigningen, voksede presset for en udligning, indtil det fandt sin næsten eksplosionsagtige udløsning i foråret 1961.